

Almere, 9 maart 2013

Betreft: De provincie Randstad-Noord; bijdrage aan de discussie over de fusie van de provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht.

Geachte commissie,

Als voormalig directeur bij de provincies Gelderland en Utrecht heb ik een brede ervaring opgedaan met het middenbestuur. Voor mij is het klip en klaar dat een schaalverandering van dat middenbestuur onvermijdelijk is. Bij deze verandering past een landelijke indeling met minder provincies. Hiertoe is wel een totaalvisie op het middenbestuur nodig, waarbij het niet vanzelfsprekend is dat de huidige grenzen van de provincies ‘uitgangspunt’ zijn. Er zal ruimte moeten zijn voor nieuwe grenzen dwars door de huidige provincies heen. Dit kan ook zijn doorwerking hebben naar fusies tussen gemeenten. Kortom: een totaalvisie is wel nodig!

Eén van de commissies, voorafgaand aan het kabinet Rutte I ingesteld in het kader van een brede heroverweging van het rijksbeleid (lees: bezuinigingsoverwegingen), heeft een rapport* uitgebracht dat handelt over het openbaar bestuur. In dit rapport gaat het ondermeer over de provinciale schaalvergroting. Voor de Randstad vermeldt het rapport twee varianten. De Randstad als één provincie of de Randstad verdeeld over twee provincies: Randstad-Noord en Randstad-Zuid.

Het voornemen uit het regeerakkoord Rutte II sluit het meest aan bij de laatste variant. Een fusie van de provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht gaat echter verder dan een provincie Randstad-Noord. Geografisch ingegeven vragen als: “Wat is de relatie tussen de gemeenten Noordoostpolder en Zandvoort?” of “Wat is de relatie tussen de gemeenten Lopik en Texel?” maken duidelijk dat er iets niet klopt.

Terecht kan de vraag worden gesteld: ‘Wat is het probleem’. Zonder volledig te willen zijn zou ik willen noemen:

- bestuurlijke drukte in de Noordvleugel van de Randstad met als gevolg een weinig slagvaardige aanpak van problemen;
- versnipperde ontwikkeling van het beleid op velerlei gebieden binnen de Noordvleugel en wijde omgeving;
- een onvergelijkbare omvang van de huidige provincies;
- begripelijke maar overdreven identiteitsdiscussies binnen de provincies.

Denkend vanuit het begrip ‘Noordvleugel Randstad’, met Amsterdam/Schiphol als zwaartepunt, kan een provincie Randstad-Noord op grond van inhoudelijke argumenten geografisch goed worden afgebakend. Inhoudelijke argumenten die te maken hebben met zaken als de ruimtelijke en economische problematiek, verkeers- en vervoerstromen, landbouw-, natuur- en milieuvraagstukken, enz.

Om tot een samenhangende aanpak van de bedoelde problemen en vraagstukken te komen dient uiteraard ook gekeken te worden naar de efficiency en effectiviteit van het bestuur. Het argument ‘het moet goedkoper’ voelt in dit verband niet goed, omdat schaalvergroting – zoals bekend – niet per definitie leidt tot kostenreductie.

Mijn poging om vanuit de inhoud tot begrenzing van de provincie Randstad-Noord te komen, zou ik willen samenvatten in een 6-tal punten. Bij de eerste 2 punten gaat het om de vraag ‘wat hoort bij de provincie Randstad-Noord’. Bij de volgende 4 punten gaat het om de consequentie van de eerste 2 punten: welke delen vallen buiten de provincie Randstad-Noord.

1. Een samenhangend beleid rond het zwaartepunt Amsterdam/Schiphol ten aanzien van wonen, werken (w.o. bedrijfsterreinen), de natte en droge infrastructuur, milieu en de functies van het 'tussenliggende water en groen' rechtvaardigt een provincie Randstad-Noord waarvan de gemeenten Lelystad en Almere en de regio's Utrecht en Amersfoort deel uitmaken.
2. De kop van Noord-Holland en Texel kunnen binnen een provincie Randstad-Noord worden gedefinieerd als 'groen uitloopgebied' van het verstedelijkte gebied ten zuiden van de lijn Alkmaar-Hoorn.
3. Om te komen tot een eenduidig beheer van het Groene Hart gaan alle gemeenten die behoren tot het Groene Hart nu over naar de provincie Zuid-Holland en in de toekomst naar een provincie Randstad-Zuid. Dit betreft de gemeente Wijdemeren in Noord-Holland en de gemeenten De Ronde Venen, Woerden, Montfoort, Oudewater en Lopik in Utrecht.
4. De gemeenten Urk en Noordoostpolder sluiten qua oriëntatie goed aan bij de provincie Overijssel.
5. De gemeente Dronten is in relatie tot de Hanzespoorlijn via Zwolle 'omgepoold' tot de provincie Overijssel, terwijl bezien vanuit natuurbeheer en recreatie rond de Randmeren tussen Harderwijk en Flevoland een toevoeging van Zeewolde aan Gelderland een realistische optie lijkt. Overigens is het mijns inziens wijs om aan de gemeenten Dronten en Zeewolde zelf de keus te laten 'hoe zij hun toekomst zien'. Daarbij is het wel van belang dat er op tijd een antwoord komt op de vraag of de provincies Gelderland en Overijssel volgens de Rijksvisie in aanmerking komen voor fusie.
6. Eenheid van beheer van de Gelderse Vallei zou kunnen pleiten voor toevoeging van de Utrechtse gemeenten Rhenen, Veenendaal en Renswoude aan de provincie Gelderland. Een keus voor een provincie Randstad-Noord of de provincie Gelderland zou ook aan deze gemeenten zelf kunnen worden overgelaten.

Gevolg van deze benadering is opheffing van de provincies Utrecht en Flevoland. Delen van de provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht gaan over naar de aangrenzende provincies Zuid-Holland, Overijssel en Gelderland. Het provinciehuis van de nieuwe provincie Randstad-Noord kan rustig in Haarlem blijven staan....

Een discussie over de herziening van het middenbestuur zal naar mijn mening meer tijd vergen dan nu door de minister wordt verondersteld.

Een brief met dezelfde strekking heb ik eerder toegezonden aan minster Plasterk.

Een afschrift van deze brief heb ik digitaal gestuurd naar de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Flevoland, Gelderland, Overijssel en een aantal media.

Met vriendelijke groet,